

Läroarutbildningens examensarbeten i ett regionalt perspektiv

Läroarutbildningsnämnden vid Högskolan i Gävle (HiG) har av Pedagogiskt utvecklingscentrum (PUX) blivit anmodade att utveckla och förtydliga högskolans policy kring läroarutbildningens examensarbeten i relation till partnerskolors och kommuners önskemål och förväntningar. Detta underlag har utarbetats av den s.k. AU3-gruppen med representanter för HS, N och P-institutionerna (Michael Gustavsson, Eva Kellner och Christina Gustafsson). Underlaget bygger på de erfarenheter som de tre institutionerna gjort 2004 och 2005.

Bakgrund

När den nya läroarutbildningen sjösattes 2001 bestämdes vid HiG att examensarbetet skall ha någon relation till Högskolans partnerskolor och i ett särskilt ramavtal mellan läroarutbildningen och kommunens skolor kan man läsa: ”§ 16. Studenten skall uppmuntras att göra sitt examensarbete med utgångspunkt i förhållanden vid partnerskola/or.” I den verksamhetsplan som gällde för åren 2003-2005 uttryckte PUX målsättningen att formerna för samarbetet angående examensarbeten skulle utvecklas samt att kommunerna och högskolan skulle utveckla gemensamma områden för forskning och samarbete kring examensarbeten. Som ett led i en samsarbetsprocess presenterade några kommuner/partnerskolor sina önskemål i form av listor på ämnen för examensarbeten.

Examensarbetet har genomförts i två omgångar. Erfarenheterna från framför allt 2004 var ganska nedslående vid alla tre institutionerna, även om N-institutionen har sett mer positivt på prestationerna än vad de två övriga institutionerna har gjort.

Vid P-institutionen genomfördes en systematisk studie (beträffande process, produkt, innehåll och form) av de examensarbeten som framställdes i didaktik (Gustafsson och Hallström, 2005). Den analysen gjordes i första hand utifrån Högskolelagens övergripande mål och Examensordningen (se bilaga) för läroarutbildningen. Analysen visade att det vetenskapliga förhållningssätt som propositionen om den nya läroarutbildningen (Prop. 1999/2000:135) antog skulle prägla examensarbetet och som skulle rimma med Högskolelagens övergripande mål var mycket sällsynt i de aktuella arbetena. Teoriavsnitten stod ofta som referat som inte blev föremål för någon sammanfattande analys. De flesta metodavsnitt var sparsamma och saknade resonemang för och emot valda strategier. Att vända och vrida på empiriska data för att söka mönster och strukturer var också ovanligt. Inte heller målet att tillföra ny kunskap till professionen uppnåddes. Av trettio analyserade examensarbeten kunde uppskattningsvis en handfull arbeten redovisa ”ny kunskap”, alltså någon form av kunskap som var intressant inom akademien och/eller för avnämarna (skolor och lärare). Det var också svårt att identifiera någon utpräglad nyfikenhet att ta reda på något. Det handlade mer om att visa/bevisa något som man redan läst om och visste. Projektens ”privata” karaktär, i meningen egen personlig utveckling snarare än utveckling för professionen, underströks av att studenterna inte såg arbetet som ett sätt att kommunicera med en läsare.

Det var ingen tvekan om att didaktikavdelningen hade problem. Utbildningens sviktande förmåga att hjälpa studenterna till ett kritiskt och vetenskapligt förhållningssätt under utbildningen föranledde åtgärder och skärpningar i utbildningen från första kursen inom det allmänna utbildningsområdet. Diskussion av kriterier och strävan efter konsensus beträffande centrala frågor i handledargruppen startades för examensarbetet, liksom organisatoriska åtgärder för att stötta rutinerade handledare inleddes. De examensarbeten som genomfördes hösten 2005 inom didaktikavdelningen höll en högre kvalitetsnivå, men vissa problem kvarstod.

Den allvarligaste slutsatsen av ovanstående är att, i vart fall didaktikavdelningen, inte anser att examensarbetena håller den vetenskapliga kvalitet de borde göra med hänsyn till högskolans och utbildningens styrdokument. En annan slutsats är bekräftelsen på att ämnesval och i nästa steg problemformulering är en svår process för studenterna (jfr Gustafsson & Hallström, 2005a, b). En tredje slutsats är att handledningen var mycket tung och måste stöttas. I linje med Lärarutbildningsnämndens önskan att högskolan skall etablera temagrupper för forskning och utveckling, helst i samverkan med skolpersonal, har tematiska organisationsmodeller för genomförande av examensarbeten diskuterats på didaktikavdelningen (se Gustafsson & Morberg, 2006).

Problem som beskrivits ovan förekommer även på N-institutionen. I kursen "Vetenskapligt förhållningssätt och examensarbete" har därför vissa problem lyfts upp, t ex frågan om den "privata" karaktären på examensarbetena som ibland förekommer och svårigheten att forma en relevant frågeställning och utifrån den välja metod. På N-institutionen har stöttning till handledarna genomförts genom möten då t.ex. examensarbetens utformning och bedömning diskuterats. En klar kvalitetsförbättring av examensarbetena har också noterats ht 2005 jämfört med ht 2004.

Även vid HS-institutionen har man kunnat konstatera allvarliga brister i kvalitén på de examensarbeten som hittills lagts fram – brister som ur HS-institutionens perspektiv bl.a. kan härledas till otillräcklig träning i vetenskapliga förhållningssätt tidigare i lärarutbildningen. Dessutom är den språkliga och stilistiska nivån ofta påfallande låg, vilket är anmärkningsvärt och oroande speciellt vad blivande svensklärare anbelangar. Man kan dock konstatera en tydlig kvalitetshöjning bland de studenter som examinerades ht 2005 jämfört med dem som examinerades ht 2004 vilket delvis kan vara ett resultat av en medveten satsning från institutionens sida vad gäller undervisning i forskningsmetodik och teoretiska förhållningssätt anpassat för humanistisk och samhällsvetenskaplig ämnesdidaktik.

Nedan redovisas först allmänt några fakta och villkor för examensarbetet och vi avslutar denna PM med några förslag på hur man ur högskolans synvinkel kan se tänkbara vägar för att förbättra samarbetet med kommunerna och partnerskolornas personal och samtidigt öka kvaliteten i examensarbetena. Det handlar alltså om uppslag som formulerats utifrån de möjligheter som högskolan ser med hänsyn till mål och befogenheter. Det är rimligt att kommuner och partnerskolor har synpunkter på detta, liksom att man själva har egna förslag på hur man kan komma in som medarbetare i examensarbetskursen. Som bakgrund till nedanstående är det viktigt att veta att HiG:s väsentligaste utgångspunkt är att relationerna mellan högskolan kommunerna/partnerskolorna kan utvecklas på ett fortsatt bra sätt, så att våra studenter känner att vi strävar åt samma håll och vill att yrkesutvecklingen skall bli den bästa för dem. För att det inte skall råda några tvivel om högskolans krav på examensarbetena summeras dessa kort i bilaga. Det yttersta ansvaret för examensarbetenas kvalitet har högskolan.

Uppdrag, ansvar och genomförande

AU3-gruppens uppgift har varit att ”problematisera” frågor som uppkommit i samband med examensarbetet vid Högskolan i Gävle. Detta görs utifrån det grundläggande uppdrag som högskolan har och de centrala och lokala styrdokument som särskilt gäller examensarbetet (jämför bilaga). Med hänsyn till högskolans ansvar och regionens intressen i examensarbetena vill vi ta upp tre aspekter i samband med genomförandet – val av ämne, handledning och undersökningsmiljö.

Val av ämne

Inom HS-institutionen har det varit problem att få studenterna att inse hur vida gränserna för ämnesdidaktiskt relevanta problem i praktiken är. Kravet är och har varit att de problem som behandlas i examensarbetena skall ha relevans för den kommande yrkesutövningen, men givet detta krav har valfriheten varit stor. Exempelvis kan undersökningar om barn- och ungdomslitteratur eller studier över ungdomsslang godkännas som ämnesdidaktiskt relevanta även om undersökningen inte utförs i skolmiljö. Vidare har många studenter haft en föreställning om att examensarbetenas problemområden måste knytas till vad de har uppfattat som allmändidaktiska frågeställningar och metoder. Denna föreställning har ofta kommit till uttryck genom att studenterna valt ett allmänt pedagogiskt eller didaktiskt problem att undersöka som de sedan illustrerat genom exempel från det specifika ämne inom vilket de skriver, emedan förhållandet borde vara det motsatta, dvs. att utgå från ämnesspecifika problem som har eller kan ges didaktisk relevans. När det gäller metoder har flertalet studenter haft föreställningen att de måste välja antingen intervjuer, enkäter eller observationer, trots att dessa metoder inte alls har någon särställning inom de inriktningar de valt. Det har med andra ord varit nödvändigt att klargöra skillnaden mellan allmändidaktik och ämnesdidaktik: huvudregeln har varit att examensarbetena skall ha en såväl ämnesteoretisk som ämnesdidaktisk relevans, men att såväl ämnesområden som metoder bör knytas till och hämtas från den ämnesinriktning de valt.

Inom N- institutionen försöker man i möjligaste mån få studenterna att välja område för examensarbete inom tematiska grupper eller med handledare knuten till pågående forskning, för att bättre kunna hjälpa studenten med avgränsning och formulering av ämnesdidaktiska frågeställningar. Studenterna får information om pågående forskning och om tematiska grupper samt presentation av möjliga områden för examensarbete innan de gör sitt val av arbete. Då studenterna har möjlighet att göra ett fritt val av område kommer dock inte alla att involveras i en temagrupp. Kommunens listor på ämnen för examensarbeten har haft en tendens att fokusera på en begränsad del av skolvärlden. Ämnesdidaktiska frågor har varit underrepresenterade och listorna har därför utnyttjats i mindre omfattning.

I didaktik blev ämnena för examensarbetena i första omgången ”privata”. De flesta studenterna valde något de läst om under någon tidigare kurs och ett mindre antal studenter ville ägna tiden åt något de tyckte att de inte fått i utbildningen. Att examensarbetet skulle vara intressant för andra fanns nästan inte i studenternas föreställningsvärld. Mot detta stod att intressenter (kommuner, partnerskolor) hade formulerat listor på ämnen som man tyckte skulle vara intressanta om studenterna arbetade med. I AU3-gruppen har vi studerat dessa listor. Vi kunde då konstatera att det fanns ämnen som mer hade karaktär av avhandlingsämnen. Det fanns svåra ämnen som lärarstudenterna inte hade förkunskaper för att handskas med och det fanns ämnen som det redan finns mycket skrivet om. Gruppen diskuterade möjligheten att man skulle kunna välja ett eller

ett par ämnen per år och styra in studenterna på dessa ämnen. Samtidigt matchade inte ämnena, trots att de var många, studenternas intressen. Friheten att själv välja fördjupning, att ringa in ett problemområde och att göra ett preliminärt val av ämne är också viktiga delar av utbildningen. Listorna framstod helt enkelt svåra att hantera i relation till kravet på examensarbetet.

Av detta har vi lärt oss att ämnen måste tas fram på något annat sätt, t.ex. genom arbetet i temagrupper där skolans personal också kan bli delaktiga men i en diskussion som från början hålles inom högskolans uppdrag (se bilaga).

Handledning

På HS-institutionen har den vetenskapliga kompetensen bland handledare varit hög. Samtliga handledare är, med något enstaka undantag, disputerade, flera av dem är dessutom seniora forskare. Däremot har man kunnat anföra bristande kunskaper i, och felaktiga föreställningar om, ämnesdidaktik hos en del handledare som ett problem. Dessa problem har åtgärdats genom fortbildning och handledareseminarier och man kan tydligt avläsa att den ämnesdidaktiska kompetensen har blivit alltmer spridd.

På N-institutionen är andelen disputerade lärare relativt hög. De handledare som ej disputerat ingår i allmänhet i tematiska grupper där vetenskaplig kompetens finns. I seminarier diskuteras handledarfrågor, bl.a. har frågor om vad som kan räknas som ämnesdidaktik tagits upp.

På didaktikavdelningen gjordes under 2004 erfarenheten att handledarkompetensen måste höjas. Didaktikavdelningen har, till skillnad från HS och N, få disputerade lärare. Numera skall alla lärare som handleder examensarbeten i didaktik ha minst magisterkompetens, vilket innebär att didaktikavdelningen ändå har lägst kompetenskrav av de tre institutionerna. Är man inte aktiv i forskarutbildning, så får man inte handleda examensarbeten som ligger på C-nivå. Didaktikavdelningen har gjort, och gör, undantag men då innebär det att det finns en disputerad lärare i bakgrunden för den handledare som inte har tillräcklig kompetens. Under examinatorns ledning har flera seminarier och ämnesmöten ägnats åt handledning och examinationskriterier.

Varför är då kompetensfrågan på handledningen så viktig? Som framgår av bilagan ger examensarbetet allmän behörighet för forskarutbildning. Samtidigt som examensarbetet skall ha betydelse för professionen, så skall det alltså uppfylla de akademiska krav som föreskrivs i Högskolelagen och Examensordningen. För studenterna är det ofta viktigt att de får en handledare som "kan ämnet". Men handledarens primära roll är inte att kunna ämnet. Det kan tvärtom vara en fördel om handledaren inte är insatt i ämnet, därför att han/hon kan ställa ärliga frågor till studenten. Handledarens huvudsakliga roll är att lotsa studenten från en initialt ofta yvig problemställning till en trovärdig och väl avrapporterad undersökning. Detta kräver insatser i samband med avgränsning och formulering av en problemställning, metodkunskaper och allmänna kunskaper för att bedöma urval av källor och källors trovärdighet samt rimligheten i de resonemang som studenten för.

Det är mot bakgrund av dessa grundregler, och högskolan som ytterst ansvarig för examensarbetet, som lokala lärarutbildares engagemang i handledningen måste diskuteras.¹ Som situationen ser ut nu är det ganska få lokala lärarutbildare som direkt kan

¹ Just nu kan vi diskutera inom ramen för rådande regelverk, men inom en nära framtid fastställs hur lärarutbildningen kommer in i Bolognasystemet. För närvarande verkar det som man planerar att tidigare lärare skall genomföra sitt examensarbete på grundutbildningsnivå, som idag, medan senarelärares utbild-

komma ifråga som handledare för studenternas examensarbeten. Vi återkommer nedan till hur man skulle kunna förändra denna situation.

Undersökningsmiljö för examensarbetet

Högskolan är beroende av partnerskolorna och båda parter är beroende av att relationen mellan de två miljöerna är bra. Ett vanligt förekommande önskemål när den nya lärarutbildningen startade var, att studenterna skulle göra sina examensarbeten på *sina egna* VFU-skolor. Det finns, och kommer att finnas, personal på VFU-skolorna som fortfarande tycker att detta är mycket bra. Vi återkommer till varför det i vissa fall kan vara motiverat, men generellt och med tanke på den typ av arbeten som studenterna gör, så är det i allmänhet inte bra. Det hänger ihop med de forskningsetiska frågorna. Studenterna har ett beroendeförhållande till sina VFU-skolor. Det är en grundläggande princip att man skall undvika beroendeförhållanden när man gör vetenskapliga undersökningar. Beroendeförhållandet kan ta sig olika uttryck från studentens synvinkel. Det kan vara svårt att ställa frågor, och framför allt följa upp frågor, till någon man känner. Det kan vara svårt att vara "objektiv" när resultatbilden träder fram och det är nästan omöjligt att vara kritisk och ifrågasättande i relation till en miljö och till personer som man känner och kanske skall fortsätta att arbeta tillsammans med.²

Vilka åtgärder kan vidtas för att examensarbetet skall vara till gagn både för professionen och för akademien?

Vi kan konstatera att av alla hittills genomförda examensarbeten har en bråkdel varit av väsentligt intresse för regionens skolor och det beror både på innehållet (mycket bekräftande av vad vi redan vet) och att genomförandet och analyser ibland haft stora brister. Inom högskolan har vi redan vidtagit åtgärder som successivt skall förbättra tillförlitlighetsfrågan. Det är därför dags att ta itu med frågan om examensarbetenas möjligheter att tillgodose professionen i mer generell mening. Samtidigt är det viktigt att acceptera att examensarbetena är en form av övningsarbeten.

Av ovanstående framgår att regionens önskemål om studenternas ämnesval måste få en för alla parter acceptabel lösning, att situationen för de lokala lärarutbildare som vill engagera sig i studenternas arbetsprocess måste diskuteras samt att högskolan tillsammans med regionen måste lyfta upp etikfrågorna. Dessutom måste man finna vägar att sprida den kunskap som examensarbetena faktiskt ger.

Ämnesval

Vägen att utifrån önska ämnen som skall bli föremål för examensarbeten är inte generellt någon framkomlig väg. Regionens och skolornas önskemål måste komma högskolan till del på något annat sätt. En väg är de *temagrupper* inom högskolan som Lärarutbildningsnämnden har satsat på och där tanken är att regionens lärare skall vara med. Inom temagrupperna skall olika forskningsproblem formuleras och i den diskussionen har då de aktuella lärarna möjlighet att påverka inriktning och också följa och delta i pro-

ning skall ligga på avancerad nivå. Det innebär att kraven på handledarkompetens i ett totalt perspektiv ytterligare kommer att skärpas.

² Det skulle vara önskvärt att lärarutbildningens arbeten på sikt mer utvecklades i den riktning som examensarbetena inom ingenjörutbildarna har och även inom vårdutbildningar. Här ligger tonvikten på utvecklingsarbete och det handlar inte alls i samma utsträckning om att låta aktörer bli föremål för studier som de blivande lärarna oftast väljer.

cessen då en spretig, spontan fråga genomgår bearbetning och omformulering till en hanterbar forskningsfråga.

En annan väg skulle kunna vara att man någon gång per år inom PUX' aktiviteter lägger in en programpunkt där en *dialog* kan föras mellan högskolans lärare och regionens aktörer om tänkbara ämnesområden och eventuell prioritering. Då kan man omedelbart få reaktioner av typ att ett ämne redan är beforskat eller att det är för omfattande, för svårt, etc.

För att stimulera dialogen om ämnesområden för examensarbeten kan t ex olika typer av temaorganisationer utvecklas. Ett exempel är att utnyttja den temaorganisation som didaktikavdelningen prövade 2005 för organisationen av examensarbetsprocessen (se Gustafsson & Morberg, 2006).

Gentemot styrdokumentet bör man också föra diskussionen om vad det är för typ av examensarbete som studenterna skall och kan göra. För alla blivande lärare är det kanske inte nödvändigt att göra ett arbete som mynnar ut i en traditionell uppsatsliknande rapport. I en del ämnen skulle man inom ramen för nuvarande regelsystem kunna göra ett examensarbete i form av ett läromedel, ett diagnosinstrument eller liknande. Givet att det finns någon form av kortfattad skriftlig dokumentation som beskriver vetenskapliga överväganden och en analys av det genomförda arbetet, skulle produkten kunna vara en CD-skiva, en film, etc. Hur man ställer sig till sådana former av produkter skiljer sig emellertid mellan olika ämnen. Möjligen är det också så att de beslut som fattas som en konsekvens av Bolognaprocessen kan leda till att examensarbetet måste se ut på ett visst sätt. Alldeles oavsett ett sådant beslut, så är det viktigt att fler ämnesdidaktiska arbeten kommer till stånd. De allmändidaktiska arbetena har en tendens att bli för allmänna.

Handledning

Det är angeläget att kommuner och partnerskolor i ökad utsträckning kan bli delaktiga i arbetsprocessen. De enskilda lärare från regionen som är med i högskolans temagrupper kan naturligt bli en del av handledningsprocessen. Man borde också kunna undersöka möjligheterna att från högskolans sida skapa en kurs för handledare som är riktad mot handledning av utvecklings- och examensarbeten. Det handlar i första hand om den personal i regionen som har en forskarutbildning eller motsvarande. En sådan kurs skulle delvis kunna samläsas med AU3-studenterna (metodföreläsningarna, auskultation och medverkan i högskolans handledning) och i övrigt bygga på seminarier och praktiska bedömnings- och handledningsövningar. Även övriga lärare i regionens skolor skulle kunna höja sin kompetens genom denna typ av kurs och på så sätt biträda högskolans handledare när exempelvis utvecklingsarbeten genomförs som examensarbeten.

Examinationstillfället – ventileringen av arbetet – är självklart öppet för partnerskolornas och kommunernas personal. Men det finns även möjlighet att delta i handledningstillfällen.

”Forskningsmiljö”

Högskolan är helt beroende av partnerskolorna som ”forsknings-” och undersökningsmiljöer. Det innebär emellertid inte generellt att det är lämpligt att lärarstudenterna genomför sina examensarbeten i sina egna VFU-miljöer av skäl som redovisats ovan. Det finns dock undantag. Ett sådant är när undersökningsgruppen består av yngre barn. Det kan vara nog så svårt att ställa frågor och få barn att svara även när de är bekanta med intervjuaren. Är intervjuaren eller observatören en helt främmande person så krävs

nästan alltid en inkörningsperiod, så att barnen får bekanta sig med den som skall studera något i miljön. I dessa fall vinner studenten framför allt tid på att utföra sina studier i en miljö där barnen känner henne/honom. Ett annat undantag är om ett utvecklingsarbete står i fokus och aktörernas attityder och prestationer endast kommer in som sekundär information.

Det bör också förtydligas att lärarstudenterna inte är tvungna att förlägga sina undersökningar till partnerskolorna eller andra skolor. På HS-institutionen upplyser man lärarstudenterna att partnerskolorna utgör möjliga, och ofta önskvärda, undersökningsmiljöer, men det är inget krav utan en rekommendation. Inte alla examensarbeten byggs på direkt empiriska undersökningar (intervjuer, observationer, enkäter) i skolmiljö. Det förekommer såväl mer analytiskt inriktade undersökningar (t.ex. analyser av barn och ungdomslitteratur eller av läromedel), som arbeten mer inriktade på tolkningsfrågor eller begreppsliga problem inom det ämnesdidaktiska fältet (t.ex. tolkningar av styrdokument och läroplaner eller begreppsliga problem rörande genus, etnicitet, demokrati etc.). Alla problemområden som behandlas i examensarbeten skall ha relevans för skolan, men skolan behöver inte vara studieobjekt för alla examensarbeten. Även om inte partnerskolorna eller andra skolor måste utgöra undersökningsmiljöer, bör de i alla händelser utgöra miljöer där examensarbetena kan diskuteras och ventileras.

Spridning av den kunskap som examensarbetena ger

Givet att lärarstudenterna levererar uppsatsliknande produkter som ett resultat av sitt arbete, så innebär detta att mellan 3000 och 4000 sidor produceras i varje omgång examensarbeten. Det finns säkert ingen enskild person vare sig i partnerskolorna eller i kommunen som har ett tidsmässigt utrymme över för att studera dessa. Det måste alltså finnas en snabb ingång, så att man kan hitta det som man är intresserad av. De annonseringar som gjorts i samband med ventileringsarna inom högskolan har inte lockat till sig särskilt många åhörare utifrån.

När studenterna är klara med sina arbeten vill de allra flesta diskutera innehållet i arbetet. Därför blir de ibland besvikna i anslutning till högskolans ventileringsseminarier, eftersom tonvikten i den diskussionen skall ligga på vetenskapligheten och tillförlitligheten i arbetet. Från början var en tanke att studenterna som ett obligatoriskt moment skulle presentera sitt examensarbete på "sin skola". Denna idé kunde inte lämna tankestadiet p.g.a. examensarbetets placering i utbildningen. Merparten av studenterna genomför examensarbetet som den sista, eller nästan sista, kursen. De som blir klara i december måste få ut sitt betyg så snart som möjligt. Det går inte att vänta på att ytterligare ett moment skall sparas till våren i väntan på att det är lämpligt att presentera arbetet i skolan. Det är också oklart om alla studenter har förstått att de skall skicka sina examensarbeten till de miljöer som de utnyttjat för att samla empiriska data eller till den partnerskola där de under AU3 presenterat examensarbetets problemområde.

Inom didaktikavdelningen finns planer på att samla sammanfattningarna, så att utomstående snabbt skulle kunna få en översiktlig bild av examensarbetena. Till och från har också en diskussion om arbetena skall läggas ut på nätet förts. Inom didaktikavdelningen har vidare funnits diskussioner om att man skulle ordna en dag eller halvdag enligt traditionell konferensmodell. Det skulle innebära att man hade parallella pass då studenterna kort fick presentera sina arbeten och svara på frågor. I dagsläget fungerar emellertid inte heller denna modell, eftersom studenterna skingras när sista terminen är slut.

Slutord

Med ovanstående resonemang hoppas högskolan genom AU3-gruppen att fakta och villkor (som gäller just nu) kring lärarutbildningens examensarbeten skall framstå som något klarare än vad som hittills varit fallet.³ För högskolan är det angeläget att studenternas arbeten blir av så god kvalitet att de inte hindrar en fortsatt karriär vare sig i skolan eller inom akademien. Samtidigt måste en strävan vara att de arbeten som genomförs upplevs som viktiga och nyttiga inom professionen. Av denna anledning vill vi framhålla att högskolan önskar och verkar för att våra examensarbeten skall behandla ämnen och problem som är relevanta och till nytta för skolan i allmänhet och skolorna, lärarna och lärarstudenterna i regionen i synnerhet. Därför välkomnar högskolan ett närmare samarbete och informationsutbyte med regionen, inte minst för att få inblick i vilka diskussioner som förs kring skolans kvalitetsutveckling och vilka problem som ur skolans perspektiv uppfattas som viktiga eller påträngande. Däremot är det Högskolan själv som ansvarar för att ämnesval och ämnesavgränsningar samt specificering av problem och frågeställningar uppfyller de vetenskapliga krav och akademiska normer som gäller för examensarbetena. Den lokala lärarutbildaren har inget formellt examinations- eller handledningsansvar men kan självfallet bidra med förslag och synpunkter (Enligt Bilaga 3 till utbildningsplanen för lärarprogrammet 140-180/200p samt avtal dnr 15-1718/03). Det är en förhoppning att samtalen kring regionens intressen i examensarbetsprocessen kan bli föremål för fortsatt diskussion. Några möjligheter har antytts ovan, men säkert finns många olika typer av uppslag som man kan gå vidare på.

Referenser

- Gustafsson, Christina & Hallström, Monica (2005a) Examensarbetet inom lärarutbildningen – En analys i relation till Högskolelagens mål. *Studies in Educational Policy and Educational Philosophy* E-tidskrift 2005:2.
- Gustafsson, Christina & Hallström, Monica (2005b) Examensarbetet i lärarutbildningen – akademisering och/eller professionalisering? Underlag vid Högre Seminariet i Pedagogik 2005-12-13. Pedagogiska institutionen, Uppsala universitet.
- Gustafsson, Christina & Morberg, Åsa (2006) Hur höjer man kvalitén i lärarutbildningens examensarbeten? Bidrag presenterat vid Högskoleverkets Kvalitetskonferens den 6-7 april 2006 inom temat Kvalitets- och utvecklingsarbete.
- Prop. (1999/2000:135) *En förnyad lärarutbildning*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Centrala och lokala styrdokument

Styrdokument som på olika sätt påverkar examensarbetets genomförande

³ Dels pågår inom högskolan en revidering avseende innehåll och organisation av det allmänna utbildningsområdet. Dels är det fortfarande oklart hur lärarutbildningen kommer att anpassas till bolognastrukturen.